

Staatloosheid

De Arubaanse bevolking heeft gisteren de nationale feestdag Arubadag, oftewel Dia di Himno y Bandera, gevierd. De Arubaanse vlag werd officieel in gebruik genomen op 18 maart 1976. Op diezelfde dag kreeg Aruba ook een eigen volkslied, 'Aruba Dushi Tera'.

Tekst: **Michelle Wever**

De viering van het volkslied en de vlag van Aruba vindt plaats op 18 maart omdat op die datum in 1948 tijdens de Ronde Tafel Conferentie in Nederland voor het eerst een motie werd aangeboden aan koningin Juliana die pleitte voor zelfbeschikking voor het Arubaanse volk. Uiteindelijk verkreeg Aruba op 1 januari 1986 een status aparte binnen het Koninkrijk en maakte het zich formeel los van de overige eilanden van de (thans voormalige) Nederlandse Antillen.

Hoewel, zoals volgt uit ons volkslied, Aruba ons gewaardeerde vaderland en onze vereerde wieg is, behoort Aruba tot het Koninkrijk der Nederlanden en hebben Arubanen derhalve de Nederlandse nationaliteit en daarmee een Nederlands paspoort. We hebben een staat die ons erkent als legitieme onderdanen en ons een natio-

naliteit geeft. Staatloosheid is derhalve voor Arubanen een nagenoeg onbekend begrip. Er zijn evenwel naar schatting miljoenen staatlozen wereldwijd. Je hoeft niet verder te kijken dan de crisis in Syrië. Een significant deel van de Syrische vluchtelingenhuishoudens is vaderloos, hetgeen tot problemen kan leiden voor de jonge Syrische baby's die onderweg naar Europa zijn of in Europa geboren worden. In Syrië krijgt een baby namelijk alleen de Syrische nationaliteit als de vader bekend is. De baby's komen dus zonder papieren en nationaliteit aan in Europa, waardoor ze officieel staatloos zijn. De gevolgen van staatloosheid zouden nooit onderschat moeten worden. Staatloos zijn betekent dat geen enkel land volgens zijn wetgeving de betrokkene als zijn onderdaan beschouwt. De staatloze bestaat als het ware juridisch niet. Dit houdt onder andere

in dat de staatloze geen paspoort of andere documenten krijgt. In principe betekent dit dat de staatloze ook niet in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning en dus door iedere overheid het land kan worden uitgezet.

Verder hebben staatlozen geen recht op sociale voorzieningen en kunnen ze zich niet registreren in het bevolkingsregister. Ze komen dus ook niet in aanmerking voor een baan of zelfs een ziekteverzekering. Het bezitten van een nationaliteit is om deze redenen van cruciaal belang; het biedt onder andere toegang tot essentiële mensenrechten en het niet-bezitten van een nationaliteit kan grote gevolgen hebben voor de uitoefening van civiele, economische, sociale en culturele rechten.

Don't worry, be happy, toch? Staatloosheid komt bij Arubanen niet voor?

Voordat die vraag wordt beantwoord dient een onderscheid te worden gemaakt. Er zijn twee soorten staatloosheid: de jure en de facto. Personen die binnen de definitie van artikel 1 van het Verdrag betreffende de Status van Staatlozen vallen worden beschouwd als de jure staatloos. De jure staatlozen worden aldus, juridisch, niet als burgers van een staat beschouwd. Er is dan sprake van volledige afwezigheid van nationaliteit.

Van de facto staatloosheid bestaat geen eenduidige de-

finitie. In de Guidelines on Statelessness no. 3 van de Unhcr (de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen) wordt de facto staatloosheid gedefinieerd als een toestand waarin een persoon zich buiten het land waarvan hij de nationaliteit heeft, bevindt en hij geen bescherming kan, of wegens gegronde redenen niet wil, krijgen van dat land. "[...] de facto stateless persons possess a nationality, but are unable, or for valid reasons are unwilling, to avail themselves of the protection of a State of nationality."

Een de facto staatloze heeft weliswaar een nationaliteit, maar deze is zodanig ineffectief, dat deze persoon dezelfde gevolgen ondervindt als een de jure staatloze.

Nu, ingevolge artikel 28, eerste lid van het Landsbesluit Bevolkingsregister worden personen die hun werkelijke woonplaats binnen Aruba verlaten, om haar over te brengen naar de vreemde, op hun verklaring in het bevolkingsregister afgeschreven. Dit gebeurt, bijvoorbeeld, met Arubaanse studenten die naar het buitenland verhuizen voor hun opleiding.

Voor de studenten die naar Nederland verhuizen voor hun studie hoeft dit geen complicaties op te leveren, want ze kunnen zich in Nederland netjes inschrijven en hebben daar recht op alle onder andere sociale voorzieningen van een Nederlandse

ingezetene. Arubaanse studenten die er voor hebben gekozen om naar de Verenigde Staten te emigreren voor hun studie zitten in een lastiger parket. Ze kunnen zich, ten eerste, niet in de VS inschrijven. De 'student-visa', die hun een tijdelijk verblijfsrecht gunt, biedt hun geen inschrijvingsrechten, waardoor ze ook geen recht hebben op sociale voorzieningen (zoals een ziekteverzekering). Daarmee zijn zij weliswaar nog niet (de facto) staatloos, maar geeft het hen wel enigszins een indruk wat het behelst om staatloos te zijn...

Michelle Wever is advocaat bij HBN Law op Aruba